

Täysistunto

Keskiviikko 1.10.2025 klo 14.00—18.59

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion eläkerahastosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 126/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, niin asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.05 Elinkeinoministeri Sakari Puisto (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Tänään käsiteltävänä on hallituksen esitys laiksi Valtion Eläkerahastosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta. Hallitus linjasi huhtikuussa puoliväliriihessä, että Valtion Eläkerahastosta valtion talousarvioon siirrettävää määrää nostetaan vuodesta 26 alkaen nykyisestä 1,2 prosenttiyksiköllä vuosittain siten, että vuoden 28 siirto on 46,2 prosenttia eläkemenosta. Lisäksi vuodelta 27 Valtion Eläkerahastosta talousarvioon tehtävää siirtoa lisättäisiin kertaluonteisesti 18,7 prosenttiyksikköä siten, että vuoden 27 valtion talousarviorahastosta siirrettävä määrä on yhteensä 63,9 prosenttia valtion vuotuisesta eläkemenosta. Valtion Eläkerahastoon kootaan varoja, joilla valtion eläkevastuun talousarvioon kohdistuvaa menorasitusta voidaan tasata ajallisesti. Rahasto saa varansa eläkemaksuista ja eräistä niihin liittyvistä maksuista sekä sijoitustoimintansa tuotoista. Rahaston arvo oli vuoden 24 lopussa 24,2 miljardia euroa ja laskennallinen valtion eläkevastuu 101 miljardia euroa.

Vuonna 24 valtion eläkemenot olivat noin 5,5 miljardia euroa. Valtion Eläkerahastoon kertyi eläkemaksuja noin 1,7 miljardia euroa, ja Valtion Eläkerahastosta siirrettiin valtion talousarvioon 2,3 miljardia euroa. Voimassa olevan lain mukaan Valtion Eläkerahastosta siirretään valtion talousarvioon vuosittain 45 prosenttia eläkemenoista. Voimassa olevaa lakia päivitettiin rahastosta tehtävien talousarviosiirtojen osalta vuonna 22 siten, että vuosittain siirrettävää määrää nostettiin 40 prosentista 45 prosenttiin valtion vuotuisista eläkemenoista. Lakimuutoksen yhteydessä määriteltiin siirtymäaika, jolloin tehtävien siirtojen määrä kasvaa vuosittain yhdellä prosenttiyksiköllä vuodesta 24 alkaen vuoteen 28 asti, kunnes saavutetaan laissa määritetty 45 prosentin taso. Voimassa olevan lain mukaiset siirrot siirtymäsäännös huomioiden ovat pohjalla ehdotetuille lisäsiirroille, jotka ovat esityksessä vuosittain 1,2 prosenttiyksikköä enemmän vuodesta 26 alkaen. Vuonna 27 tehtäisiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

lisäksi tämä 18,7 prosenttiyksikön suurempi kertasiirto. Hallituksen esityksen mukaiset vuosittaiset lisäsiirrot Valtion Eläkerahastosta valtion talousarvioon olisivat arvioiden mukaan euromääräisesti noin 66 miljoonaa vuosina 26—29. Lisäksi vuoden 27 suurempi kertasiirto olisi euromääräisesti noin 1 050 miljoonaa euroa. Lisäsiirroilla valtion talousarvioon tasattaisiin valtion eläkemenoja, minkä seurauksena valtion velanottotarve vähenisi tältä osin. Merkittävin vaikutus olisi vuoden 27 noin miljardin euron lisäsiirrolla talousarvioon.

Valtion Eläkerahaston arvioiden mukaan ehdotetuilla lisäsiirroilla ei tämän hetken tietojen perusteella olisi vaikutuksia rahaston sijoitustoimintaan tai riskitasoon. Siirron kasvattaminen voisi kuitenkin johtaa rahaston koon supistumiseen, mikäli rahaston sijoitustuotot jäisivät odotettua matalammiksi. Rahastosta tehtävien lisäsiirtojen osalta tulee kuitenkin huomioida, että vaikka valtio voi vähentää velanottoa tehtävillä lisäsiirroilla, valtion talousarvio menettäisi samalla oletetun tuoton sijoituksille. Historiallisesti Valtion Eläkerahaston sijoituksille saatu tuotto on ylittänyt velanhoidon kustannukset. Viimeisimmässä syyskuun budjettiriihessä hallitus linjasi keväällä sovittujen lisäsiirtojen lisäksi tehtävistä noin 100 miljoonan euron vuosittaisista lisäsiirroista vuodesta 27 alkaen sekä Valtion Eläkerahaston sijoitustoiminnan tuottotavoitteen nostamisesta. Säädösvalmistelu viimeisimmän ehdotuksen mukaisista siirroista tehdään erillisenä hallituksen esityksenä siten, että muutos voidaan saada voimaan vuoden 27 alusta. Uudet lisäsiirrot edellyttävät muun muassa uusien vaikutusarviointien laatimista.

Esitykseen sisältyvät lait on tarkoitus saada voimaan 1.1.2026. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Ja sitten edustaja Lohikoski.

16.10 Pia Lohikoski vas: Arvoisa rouva puhemies! ”Nyt on aika lopettaa velaksi eläminen” oli kokoomuksen vaalikampanjan iskulause. Iskulause siis ei ollut, että nyt on aika kikkailla kirjanpitoa niin, että velka näyttäisi pienemmältä.

Orpon hallitus vippaa ensi vuonna 100 miljoonaa euroa Valtion Eläkerahastosta budjettiinsa ja vuonna 27 yli miljardin. Erityisesti vuoden 2027 pikavippi on kyllä kaikkien aikojen silmankääntötemppu. Tällä vipillä hallitus paikkaa sitä rahareikää, jonka se itse aiheuttaa julkiseen talouteen rikkaimpien ja suuryritysten veroalella, ja tämä vippi otetaan sopivasti juuri vaalivuonna, jotta näyttäisi siltä, että hallitus on saanut Suomen velkasuhteen tasaantumaan — kappas. Pakko mainita tässä myöskin erittäin surullinen Valtion asuntorahaston lakkautus ja ryöstö. Myöskin sen rahat viedään ja siirretään budjettiin samoista syistä.

Arvoisa puhemies! Valtion Eläkerahasto on valtion budjetin ulkopuolinen rahasto, jonka tehtävä on varautua valtion työntekijöiden eläkkeiden rahoittamiseen. Hallitus vippaa sieltä kuitenkin yli miljardin ja rahoittaa sillä rikkaimpien veroalet. Toki tämä on hallituksen talouspolitiikan linjan mukaista: otetaan tavallisilta työntekijöiltä ja jaetaan rikkaille. Todennäköisesti Suomen julkinen talous ottaa tästä hallituksen kirjanpitokikkailusta tappiota, koska Eläkerahaston sijoitustuotot vähenevät enemmän kuin minkä valtio säästää korkomenoissa. Eli loppupeleissä suomalainen veronmaksaja maksaa itse siitä, että häntä sumutetaan.

Arvoisa puhemies! Tosiasia on, että hallituksen talouspolitiikka on totaalisesti epäonnistunut. Suomen työttömyystilastot rikkovat ennätyksiä, talous on taantumassa ja velkasuh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

detta ei saada taittumaan. Velkasuhteen kasvu tasaantuu ainoastaan vuonna 27 teidän kikkailujenne takia ja ampaisee heti 28 uudestaan kasvuun omien ennusteidenne mukaan. On myös olemassa parempia tapoja vahvistaa julkista taloutta. Ensi töikseen hallitus voisi perua tämän suurituloisimpien ja suuryritysten veroalen, ja tällä tavalla säästätte miljardin. Kaikista suurituloisimpia tulisi muutenkin osallistaa paljon enemmän näihin talkoisiin, jotka ovat olleet harvinaisen yksipuoliset.

Arvoisa puhemies! Oikeistohallitus puhuu mielellään vastuullisesta talouspolitiikasta, ja siksi kysyn: Kuinka vastuullista on sumuttaa kansalaisia niin, että se koituu suomalaiselle veronmaksajalle kalliimmaksi? Onko tämä sitä vastuullista julkisesta taloudesta huolehtimista, jota te peräänkuulutatte?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

16.13 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitettu ministeri! Sieltä vasemmalta kuuluu aina näitä kommentteja taloudesta, ja kuitenkin tässä maassa ei ole teidän hallitusvastuullanne ollut kasvua 17 vuoteen.

Arvoisa rouva puhemies! Käsiteltävänä oleva lakiesitys Valtion Eläkerahastosta liittyy hallituksen strategiaan vahvistaa julkisen talouden kestävyyttä tulevina vuosina. Esityksen keskeisenä tavoitteena on lisätä rahastosta valtion talousarvioon siirrettävää määrää, jotta eläkemenot voidaan kattaa suuremmalta osin ilman lisävelanottoa. Tämä on merkittävä toimenpide tilanteessa, jossa väestön ikääntyminen aiheuttaa painetta eläkemenoilta ja työikäisten määrä vähenee.

Esityksen mukaan siirtojen määrä kasvaa vaihteittain vuodesta 2026 lähtien, ja vuodesta 2028 alkaen se vastaisi pysyvästi lähes puolta valtion eläkemenoista. Vuodelle 2027 on suunniteltu kertaluonteinen lisäsiirto, jolla pyritään vähentämään valtionvelan tarvetta. Näiden toimenpiteiden odotetaan tukevan valtiontalouden tasapainoa sekä hillitsevän korkomenojen kasvua pitkällä aikavälillä, eli hyvin vastuullista taloudenhoitoa.

Valtion Eläkerahasto on perustettu tasapainottamaan eläkemenojen aiheuttamaa raskautta ajallisesti. Se toimii talousarvion ulkopuolisena varantona, jonka varat koostuvat eläkemaksuista ja sijoitustuotoista. Rahaston avulla on varauduttu eläkemenojen kasvuun ja turvattu sukupolvien välinen oikeudenmukainen kustannusten jako.

Lakiesityksen valmistelu on tehty valtiovarainministeriössä yhteistyössä Valtion Eläkerahaston kanssa, ja sen vaikutuksia on arvioitu huolellisesti. Esitys perustuu hallituksen puoliväliriihessä tehtyihin linjauksiin julkisen talouden suunnasta. On tärkeää huomioida, että rahaston varojen hyödyntäminen tässä laajuudessa edellyttää jatkuvaa seurantaa ja vastuullista taloudenhoitoa, jotta rahaston kestävyys säilyy myös pitkällä aikavälillä. Samalla tämä tarjoaa mahdollisuuden vähentää valtion velkaantumisen kasvua ja turvata julkisten palveluiden rahoitus tuleville sukupolville. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.16 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Siellä hetki sitten, täällä vasemmalla, edustaja käytti sanaa ”ryöstö” — hyvin vakava rikos, ja toivoisin, että tällaisia sanoja ei käytetä tässä salissa, jos ei ole ihan tosissaan asian suhteen. Ja jos on aivan tosissaan, niin ehdottomasti kannattaa tehdä rikosilmoitus. [Jaana Strandman: Juuri näin!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

Arvoisa puhemies! Suomalainen eläkejärjestelmä on rakennettu turvaamaan arvokas vanhuus ja sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus. Nyt kun eläkkeellä olevien ikäpolvien määrä kasvaa ja valtion eläkemenot nousevat, on silti pidettävä huolta sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Siksi hallitus esittää muutosta Valtion Eläkerahastosta annettuun lakiin. Muutoksella tarkoitetaan, että siirtoa Eläkerahastosta valtion talousarvioon lisättäisiin vuodesta 2026 alkaen ja että 2027 toteutettaisiin kertaluontoinen 18,7 prosenttiyksikön lisäsiirto, jolloin rahastosta katetaan yhteensä 63,9 prosenttia valtion vuotuisesta eläkemenosta.

Arvoisa puhemies! Tämän ratkaisun ansiosta pystymme turvaamaan kasvavat eläkemenot ilman holtitonta valtion velanottoa. Vuonna 2027 tämä vähentää valtion velanoton tarvetta yli miljardilla eurolla ja mahdollistaa samalla historiallisen kasvupaketin toimeenpanton. Kyse ei ole lyhytnäköisestä velkarahalla eläkemaksujen kuittaamisesta, vaan vastuullisesta rahaston käytöstä, jonka sijoitustuotot ja riskinotto on suunniteltu pitkäjänteisesti. Näin pidämme huolta siitä, että eläkkeet maksetaan ajallaan, ja Eläkerahasto säilyttää vahvuutensa myös tulevien sukupolvien turvaksi.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen linja on selvä, arvokas eläke on jokaisen suomalaisen oikeus. Nyt se turvataan kestäväällä tavalla. Me emme sysää velkataakkaa tulevien polvien maksettavaksi. On tärkeää, että samalla kun huolehdimme tulevaisuudesta, ratkomme kasvavien menojen kattamista. Hallituksen esitys vahvistaa kansalaisten luottamusta siihen, että eläkejärjestelmä kestää myös väestörakenteen muutokset ja että lapsillemme ja lastenlapsillemme ei koidu holtitonta velkataakkaa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.19 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Valtion Eläkerahaston tarkoitus on vastata sellaisiin tilanteisiin ja tasata ajallisesti eläkemenojen haasteita. Näitä haasteita meillä tässä ovat Valtion Eläkerahastosta eläkkeen saajien määrän kasvu, maksavien henkilöiden määrä on vähenemässä, ja sitten kun tätä mitataan, niin myös eläkemenot kasvavat. Täällä ovat taustalla tällaiset asiat. 25 prosenttia meidän eläkevastuusta olisi täällä Eläkerahastossa. Eläkevastuu on 101 miljardia, joka tällä hetkellä on, ja sen pohjalta tätä tarkastellaan.

Nyt Valtion Eläkerahastosta siirretään säännönmukaisesti noin 40—45 prosenttia. Tällä hetkellä se nousu on kasvamassa 40:stä 45 prosenttiin paraikaa, ja aikaisemman lainsäädännön mukaisesti vuonna 2028 pitää olla 45 prosentissa se Valtion Eläkerahastosta nostettava määrä valtion meno- ja tuloarvioon. Tässä nyt tehdään poikkeuksellinen muutos: nostetaan se 45 prosenttia 46,2 prosenttiin pysyvästi, ja samalla tuottoja yritetään kasvattaa, mikä sinänsä on nykyeläkejärjestelmässä kaikkialla tavoitteena, että tuottoja haetaan eläkevarallisuudesta, siitä eläkepääomasta, mikä siellä on. Tätä kautta ehkä on sitten toteutettavissa tämä 46,2 prosenttia kaiken kaikkiaan.

Haastavin osio tässä on se, että nyt sieltä otetaan 1 050 miljoonaa pääomaa pois kerta-rysäyksellä sen perusteella, että pystyttäisiin taittamaan velanotto. Tämän ongelma on se, että se pääoma pienenee tältä osin, eli tuottoja tulee siltä osin vähemmän, mutta myöskin se, että Valtion Eläkerahastossa tuotto-olettama on ollut noin 5,5 prosenttia, ja jos tämä sama miljardi olisi lainattu markkinoilta, niin varmasti sen lainanhoitokulut olisivat olleet noin 2,5 prosenttia. Kolme prosenttiyksikköä on tämän rahan ero tässä, jos näillä parametreillä lasketaan, ja se on 36—42 miljoonaa vuodessa vähemmän, joka vuosi, ja valtiolle enemmän menoja. Tämä on se iso kuva tässä näin: eli tämmöinen päätös, että vähennetään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

pääomia ja sitten maksetaan vielä 36—40 miljoonaa enemmän vuositasolla tästä tilanteesta. Ei ole järkeä tässä esityksessä. Iso kuva tässä on ok, että siirretään systemaattisesti hitaasti, nostetaan tuotto-odotuksia — se toteutuu — mutta tämä kertanosto ei ole. Ja sitten tässä on ilmeisesti vielä se taustalla, että kun kaikessa muussa valtion toiminnassa on epäonnistuttu tällä vaalikaudella — 100 000:ta työllistä ei ole näkynyt, eikä alijäämää ole saatu katettua yhteen prosenttiin — niin näyttää siltä, että nyt tämä velan taittaminenkin epäonnistuu. Nyt keinotekoisesti tällä yritetään sitten tuoda sitä 2026—2027 välillä niin, että se ei kasvaisi. Tätä tässä yritetään tehdä.

Arvoisa rouva puhemies! Mielenkiintoista tässä on ollut, kun vähän historiaa katsotaan, että vuoteen 2013 asti eläkemaksuja kertyi tänne rahastoon enempi kuin sieltä siirrettiin valtion talousarvioon, mutta sen jälkeen se on ollut aina miinusmerkkinen. Senkin vuoksi tämä on vastuuton tässä mielessä, että me pienennämme sitä pääomaa, millä vastataan tuleviin eläkkeisiin.

Arvoisa edustaja Hänninen, kysymys on siitä, että tässä on tuleville eläkeläisille kysymysmerkkiä, kun vastuuta pienennetään tältä osin, vähennetään eläkepääomaa. Totta kai se tulee sitten valtion talousarviosta maksettavaksi ja kaikille veronmaksajille maksettavaksi. Nyt me siirrämme tätä verorasitusta tuleville veronmaksajille entistä enemmän. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

16.24 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Nythän todella käsittelemme hallituksen kreikkalaistyyppistä kirjanpitokikkailua, koska sehän on tämän esityksen pihvi, tämä 1 050 miljoonaa euroa eli siis yli miljardi, jonka hallitus Valtion Eläkerahastosta nostaa vuonna 27. Kun kuuntelin tässä edustaja Strandmanin ja edustaja Hännisen puheenvuorot, niin ettehan te kertoneet yhtään siitä, miksi te tämän olette tekemässä. Syyhän on siinä, että keväällä kehysriihessä hallitus päätti laskea kahta veroa. Toinen oli yhteisövero, verotulomenetykset valtiolle noin 880 miljoonaa, ja toinen oli tämä korkeimpien marginaaliverojen alentaminen, nettona vajaa 400 miljoonaa, kun sieltä jätetään nämä indeksitarkistukset tekemättä. Tästä syntyy yli miljardin pysyvä aukko valtiontalouteen, ja sitten teille tuli ongelma, että no milläs tämä paikataan. Ja sitten apuun tulivat varmasti oikein nohevat virkamiehet, jotka totesivat, että tähän voitte tämmöisen siltarahoituksen tehdä, ottaa yhdelle vuodelle Valtion Eläkerahastosta pikavipin, miljardin, jolla te saatte tämän kuilun umpeen. Sitten teille varmaan vain jätettiin kertomatta se, että eihän se lämmitä enää vuonna 28 tai 29. Tämänhän takia valtiovarainministeriö jo silloin keväällä kertoi, että näistä teidän veronalennuksista elikkä yhteisöveron alentamisesta ja marginaaliverojen alentamisesta koituu pysyvä miljardin aukko valtiontalouteen. Nyt yhden vuoden osalta se tällä kirjanpitokikkailulla yritetään saada umpeen, mutta pysyvä aukko jää valtiontalouteen, minä valtiovarainministeriö on myös todennut.

Arvoisa puhemies! Tämän takia tätä teidän esitystä voi kyllä pitää erityisen härskinä. Kuka tahansa tätä esittäisi ja kuka tahansa täällä salissa olisi, kysyisin kyllä sen kysymyksen, mitä järkeä tässä on, että yhden vuoden osalta pyritään piilottelemaan velanottoa lainaamalla rahaa Valtion Eläkerahastosta, millä sitten mahdollistetaan nämä veronkevennykset, jotka kohdistuvat vielä yhteiskunnan kaikista rikkaimmille. Tässä ei kyllä järjen häivää ole, varsinkaan kun te myös jätitte kertomatta, että eihän tämä miljardi ilmaista ole. Se, että valtio ottaisi miljardin velkaa, versus se, että se otetaan sieltä Valtion Eläkerahas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

tosta — tämä jälkimmäinen temppu, siis se, mitä te nyt esitätte, maksaa suomalaisille veronmaksajille 40 miljoonaa enemmän. Itse kun olen toiminut tuolla viestintätoimistojen maailmassa, niin kukaan ei olisi kyllä kehdannut koskaan ehdottaa tällaista 40 miljoonan viestintäoperaatiota, että lainataanpa sieltä rahaa ja maksetaan siitä vielä enemmän kuin siitä velkarahasta.

Arvoisa puhemies! Totean, että tässä esityksessä ei ole kyllä mitään järkeä, ja toivon, että eduskunta vielä tätä käsittelyssään tulisi muuttamaan. [Vasemmalta: Loistavaa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

16.27 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä edustaja Räsänen puheenvuoroon on helppo yhtyä. Esitin jo viime keväänä huoleni siitä, että hallitus päätti paikata itse todellakin tähän valtion kirstuun veronkevennyksillä aiheuttamansa yli miljardin euron loven tulouttamalla täsmälleen vastaavan summan Valtion Eläkerahastosta. Kyllä minä ymmärrän tämän hallituksen intressin vakauttaa valtion velkaantuminen edes näennäiseksi yhdeksi vuodeksi välillä 2026—27. Ja faktahan se on, että sopivasti tähän vaalien alle tämä ajankohta ajoittuu.

Me kaikki kuitenkin tiedämme sen, ettei tämä muuta sitä tosiasiaa, että valtion nettovelka ei tällä toimenpiteellä yksinkertaisesti muutu mihinkään. Erityisen ongelmallista tämä kikkailu on mielestäni juuri siksi, että velkakirjamarkkinoilta tämä puuttuva miljardi olisi saatu edullisemmin, aivan kuten tässä jo todettiin. Tämä siis perustuu siihen tosiasiaan, että valtio saa lainaa halvemmalla kuin mitä Valtion Eläkerahaston sijoitusten tuotto keskimäärin on ollut. Tämä on juuri oiva esimerkki hallituksen talouspolitiikan vastuuttomuudesta ja kestättömyydestä, josta tässäkin salissa on paljon puhuttu.

Kyllä nyt, kun näitä puheenvuoroja olen tässä salissa kuunnellut, herää huoli siitä, ovatko kaikki hallituspuolueiden edustajat aidosti ymmärtäneet näitä tosiasioita, ovatko he siitä tietoisia. Ja miksi puhun vastuuttomuudesta? Juuri tämä on tosiasia, että tämä miljardin pikavippi maksaa suomalaisille veronmaksajille 40 miljoonaa euroa vuodessa — ei siis vain tämän yhden vuoden osalta, vaan joka ikinen vuosi tästä eteenpäin. Tämä on siis Valtion Eläkerahaston oma arvio ja laskelma. Mikä käsittämättömyyttä tässä temppuilussa, on se, että todennäköisyys tämän velkasuhteen pysäyttämiseksi edes täksi yhdeksi vaalivuodeksi on vain noin 50 prosentin luokkaa, eli 40 miljoonan euron vuotuinen lisäkustannus tulee veronmaksajille kalliista velasta.

Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, hyvät hallituspuolueen edustajat, tässä esityksessä ei ihan aidosti ole mitään järkeä, eikä tätä voi rationaalisilla syillä perustella.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

16.30 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on erittäin painavia puheenvuoroja käytetty nyt tästä Valtion Eläkerahastoa koskevasta lainsäädännön uudistuksesta. Se ensimmäinen kohta siinä on tarkoituksenmukainen: sikäli, mikäli riskinotto kykyä voidaan vahvistaa luontevalla tavalla, niin sen voi tehdä, jos siinä saadaan paremmat tuotot. Toinen seikka on nyt tämä — täällä käytettiin termiä pikavippi — miljardin euron nosto vuonna 27 Eläkerahastosta valtion budjetin katteeksi, mikä on sitten näitä, mitä kollegat tässä toivat esille, hälyttäviä seurauksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

Minä olisin käyttänyt, arvoisa puhemies, hieman periaatteellisemman puheenvuoron ylipäättään tästä suomalaisesta eläkejärjestelmästä ja sen rahastoinnista, koska tässä kosketetaan nyt sitä ydintä. Lähtökohtaisesti Suomessa on siis oma eläkemallinsa. Useimmissa Euroopan maissa, tai käytännössä joka maassa, on oma eläkejärjestelmä. Se on kansallisessa kompetenssissa myöskin EU:n puitteissa, eli näihin eläkevaroihin ei unionin lainsäädäntö ulotu suoraan, ja tässä suhteessa meillä on omanlainen järjestelmä. Suomi on lähtenyt siitä, että aikanaan 60-luvun alussa on luotu tämä työeläkejärjestelmä, jossa on ideana ollut se, että me rahastoisimme eläkevaroja, ja sitten aikanaan 95 tehtiin näitä uudistuksia, muun muassa taitettu indeksi tuli, jolloin sitten lähdettiin kasvattamaan reilusti näitä rahastoja. Silloin se oli 36 miljardin euron tasossa, mitkä nämä eläkevarat silloin olivat. Nyt eläkerahastoissa on lähemmäs 300 miljardia yhteensä.

Lähtökohta on koko ajan ollut se, että nämä eläkevarat ovat budjetin ulkopuolisia varoja. Ne eivät ole osana valtion tulo- ja menoarviota, ja ne rahat on varattu eläkkeisiin. Ne on varattu eläketurvaksi eikä siihen, että sieltä pikavippejä sinänsä otettaisiin. Itse asiassa ne varat ovat jo niin suuret, että kun me puhumme velkasuhteesta, niin OECD, joka laskee nimenomaan nettovelan kokonaisuudessaan eikä bruttovelkaa, toteaa, että Suomi on käytännössä velaton, koska meillä on lähes 300 miljardia eläkevaroja, jotka ovat valtion kokonaistaseessa. Mutta en puutu tähän periaatteeseen, vaan siihen, että ne varat ovat koskemattomia. Tässä suhteessa on ero ollut Valtion Eläkerahastolla ja näillä niin sanotuilla yksityisillä työeläkerahastoilla, joissa rakennetaan yhdessä työnantajan ja työntekijöiden toimesta nämä eläkevarat.

Tässä suhteessa on ollut erona, että valtio on ottanut sen käytännön — ja sehän näkyy tässä prosessissa, joka kuvattiin — että valtion työntekijöiden eläkevastuut, jotka ovat tällä hetkellä noin sadan miljardin euron tasolla, on mitoitettu niin, että jos ne rahaston eläkevarat ovat noin 25 prosenttia eli 25 miljardia, niin silloin sieltä voidaan sitä tuottoa käyttää myöskin budjetin katteena. Eli sitä ei kasvateta ylitse sen 25 miljardin, ja se oli se, mihin täällä viitattiin puheenvuoroissa, että semmoinen tasainen, rauhallinen siirtojen kattaminen on mahdollista mutta ei tällainen miljardiotto.

Sen sijaan se minun periaatteellisin kysymykseni tulee siihen kohtaan... — En tiedä, meneekö tämä kolme minuuttia täyteen, pitääkö tulla pönttöön jatkamaan tämä varsinainen kysymys. [Puhemies koputtaa] Jos tulen, niin jatkan sen sieltä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Eli koko työeläkejärjestelmän ytimessä on siis se, että meillä on eläkevastuut, joita nykyisin arvioidaan olevan noin 900 miljardia, ja meillä on lähes 300 miljardia eläkerahastoissa varaa tällä hetkellä. Minkä vuoksi me emme jo myöskin toteaa aidosti sitä, että tänne koko työeläkejärjestelmään voitaisiin rakentaa vastaava tilanne, että niitä rahastoja ei kasvateta hamaan hautaan? Kuten sanottu, ne ovat kymmenkertaistuneet tässä 20—30 vuoden aikana, ja se määrä on tavallaan jo riittävän suuri niiden vastuiden kattamiseen noin reaalitaloudellisesti. Siinä suhteessa se toisi helpotusta itse työeläkejärjestelmän puitteissa eläketurvaan. Ne on varattu eläkkeisiin. Meillä olisi varaa kohottaa eläkkeitä, ja työeläkevaikutusmaksujakin voitaisiin lieventää. Miksi tätä kulmaa ei käytetä työeläkevarojen suhteen, kun se Valtion Eläkerahaston puitteissa voidaan tehdä näin, että sieltä siirretään varoja valtion budjettiin — nyt täällä käytettiin jopa termiä pikavippi tai ryöstö — miljardi euroa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Valitettavasti tähän varattu keskustelu-aika alkaa päättyä, eli joudun antamaan viimeisen puheenvuoron ministerille — tai annan ihan mielelläni viimeisen puheenvuoron ministerille. Jatkamme sitten myöhemmin. — Olkaa hyvä, kolme minuuttia.

16.35 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Selvä, arvoisa puhemies! Kysymys palaa loppujen lopuksi — jos tätä ajatellaan laajemmin, ja kuten otettiin salissa esille — Suomen talouteen ja finanssipolitiikkaan. On totta, että meillä on laskusuhdanne nyt. Laskusuhdanne on kestänyt kauemmin kuin mitä kukaan on toivonut. Kasvu on lähtenyt käyntiin hitaammin ja myöhemmin kuin kukaan on toivonut. Silti kyseessä ei ole pelkkä laskusuhdanne, mikä olisi jatkunut ikään kuin 17 tai 18 vuotta, vaan ajattelen, että tässä on systemaattisempi ongelma, josta meidän on päästävä ulos, eikä pelkkä ikään kuin tämmöinen normaali muutamien vuosien suhdannesykli, olkoonkin, että tämän kohta vajaan 20 vuoden aikana on myös tapahtunut nousu- ja laskusuhdanteita tässä kroonisessa huonossa taloustilanteessa.

Tässä on tosiaan kyse tällaisesta tasauksesta eli lisäsiirrosta, mikä tarkoittaa sitä, että valtion velanottotarve sinänsä vähenee, mutta toisella puolella, kuten esimerkiksi edustaja Lyly on ottanut esille, on kysymys rahaston koon pienenemisestä ja vastaavasti sijoitustuottojen arvion vähenemisestä. Me ei pystytä aivan absoluuttisesti sanomaan, mutta kuitenkin pystytään tekemään arvio siitä, mitä nämä tuotot olisivat tulevaisuudessa ja mikä vaikutus sillä on, että pienennetään tätä rahaston kokoa tulevaisuuden tuottoihin. Toisaalta tässä on taas se kysymys velkakustannuksista, mutta toisaalta sitten taas esimerkiksi lisäpanostuksista, mitä sillä rahalla voidaan tehdä. Tämä ei ole ihan helppo.

Edustaja Kiljuselle — tiedän, että Kiljunen on hyvin aktiivinen edustaja näissä eläkevarakysymyksissä ollut pitkään — ehkä tähän totean sen, että tosiaan Valtion Eläkerahastossa on tämmöinen elementti. Eli tässä ihan jo säädetyn lain perusteella, jos rahastointiaste ylittää laissa määritetyn 25 prosentin, se tarkoittaa sitä, että rahastosta tehdään lisätulouksia. Käsittääkseni tällaista elementtiä ei ole näissä muissa työeläkerahastopuolella, vaan siinä on sitten erilainen tarkastelu, ja siitä aiheesta sinänsä on erilaisia mielipiteitä olemassa. Jos minä itse ajattelen sitä, ja väkisinkin tulee se ajatus mieleen, niin kyllä minä nyt toivoisin, että meillä olisi joku tämmöinen, miksikä niitä kutsutaan, sovereign wealth fund Suomessa, missä olisi oikeinkin paljon varallisuutta. Sellaista suoranaisesti meillä ei ole, mutta toivon, ja minun tehtäväni on saada kasvu käyntiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Nyt keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja niitä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.38.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.46.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. — Siellä on ensimmäisenä edustaja Mikkonen, Krista. Olkaapa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

18.46 **Krista Mikkonen vihr:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tästä lakiesityksestä jo aiemmin keskusteltiin, ja täytyy sanoa, että ihmettelin kyllä sitä, kuinka hanakasti hallituspuolueen edustajat puolustivat tätä lakia. Ymmärrän hyvin sen, että silloin kun puhutaan talouspolitiikasta, niin jokaisella puolueella on omat näkemyksensä ja omat arvonsa siitä, millaista politiikkaa pitäisi tehdä, ja silloin kun hallitus on vaikka leikannut köyhimmiltä ja antanut rikkaille veroaleja, on se ollut heidän arvovalintansa, ja se, että sitä täällä kiihkeästi puolustetaan, on ihan ymmärrettävää. Mutta se, että tätä esitystä puolustettiin, tietysti hämmensi, koska tällä esityksellä todellisuudessa aiheutetaan paljon enempi kuluja. Tämä ei millään tavalla säästä valtion menoja, päinvastoin. Kysehan on oikeastaan tämmöisestä Orpon hallituksen viestintäoperaatiosta — nyt todellakin otetaan Valtion Eläkerahastosta miljardi euroa — mikä saa näyttämään siltä, että valtion velkasuhde taittuisi yhden vuoden ajaksi, kun ei tarvitse ottaa lainaksi vastaavaa rahaa, kun joudutaan paikkaamaan Orpon hallituksen tekemiä aiempia talouspäätöksiä, kuten puoliväliriihessä päätettyä yhteisöveron alentamista kahdella prosenttiyksiköllä.

Todellakin nyt tämä temppu, mikä tässä tehdään, tulee valtiolle ja veronmaksajalle kalliimmaksi, ja tähän kerrotaan esityksessä itsessäänkin, että siirron seurauksena Valtion Eläkerahasto menettää sijoitustuottoja, kun rahaa siirretään enemmän valtion budjettiin. Esityksen mukaan 5,5 prosentin tuotto-oletuksella ja 2,5 prosentin velanhoidon kustannuksella siirron vaihtoehtokustannus olisi noin kaksi miljoonaa euroa ensimmäisenä vuotena ja sitten seuraavina kolmena vuotena noin 36—42 miljoonaa euroa. Elikkä tähän on todella typerää politiikkaa, ja sen takia ihmettelen, että hallitus on tällaiseen temppuun ja kikkailuun sortunut. Tavallaan ymmärrän sen, että tähän on asia, josta on vaikea näin äkkiseltään kenenkään oikein ymmärtää, ja kun ministeri tätä esitteli, hän tietysti kertoi vain näitä erilaisia prosenttiyksiköitä ja siirtoja eikä avannut tavallaan tätä todellisuutta. Mutta tähän oli todellakin se niin kutsuttu siltarahoitus, joka keksittiin. En tiedä, Penako sen sitten siinä keksi, kun mietittiin, miten tätä taloustilannetta saadaan parannettua ja pidettyä kiinni hallituksen suuresta lupauksesta, velan taittamisesta, ja sitten sorruttiin tällaiseen kikkailuun.

Tässä aiemmin monet edustajat, kuten edustajat Lyly ja Räsänen, pitivät hyviä puheenvuoroja ja avasivat yksityiskohtaisesti todellakin, miten tämä systeemi toimii, ja näinhän tässä nyt todellakin tehdään, että vipataan nyt sieltä Eläkerahastosta, jotta saadaan nämä velkaluvut näyttämään kauniimmilta, mutta todellisuudessa tämä tulee veronmaksajille huomattavasti kalliimmaksi, ja on siinä mielessä aivan turhaa ja typerää ja veronmaksajille kalliiksi tulevaa temppuilua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.50 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Käytin aiemmin puheenvuoron tästä rakenteesta, ja nyt täytyy vielä pelkistää: tästä 101 miljardin velkavastuusta tai eläkevastuusta — näin voisi sanoa, siellä valtiolla töissä olevien eläkkeitä turvataan tällä — vain noin neljäsosa on rahastoitu, eli siellä on 24 miljardia rahastoitua pääomaa tällä hetkellä, ja jos siitä rahastosta otetaan sitten vähän yli 1 000 miljoonaa valtion talousarvioon mukaan, niin se pienentää sitten sitä pääomaa siellä, ja totta kai se hidastaa sen rahaston kasvua ja tuottoa. Nämä seuraukset siellä ovat kaiken kaikkiaan. Tässä hyvin tuli esiin tämä kokonaisuus, jossa valtion kokonaisnäköyksen kannalta, veronmaksajan kannalta, tämä on noin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

40 miljoonaa vuodessa kalliimpi ratkaisu kuin se, että olisi 1 000 miljoonaa otettu lainana, ja sitten tämä pääoma olisi ollut rahastossa.

Se, minkä takia, arvoisa rouva puhemies, pyysin puheenvuoron, liittyy siihen, kun edustaja Kiljunen sanoi, että pitäisi muissakin eläkerahastoissa pienentää rahastointiastetta, ja minä olen täysin eri mieltä siitä. Valtiolla tämä 25 prosentin eläkerahastointiaste perustuu siihen, että siellä ovat valtio ja veronmaksajat hoitamassa sitä loppua 75:tä prosenttia aina, ja tämä on se iso kuva. Mutta kun katsotaan näitä muita eläkeyhtiöitä, Ilmarista, Varmaa, Eloa ja Kevaa, niin niitten osalta se eläkejärjestelmä on siellä se kokonaisvastuullinen, joka katsoo, jos jossakin tulee ongelmia, ja sen takia se rahastointiaste on siellä noin kolmasosan luokkaa siitä eläkevastuusta, noin karkeasti ottaen, ja sen pitääkin olla siellä korkeampi. Tässä mielessä meidän eläkejärjestelmä on osittain rahastoiva, ja tässä yritetään tällä hoitaa niitä vastuita, ja sitten kun tulee niitä heilahteluja, tulee isoja ikäluokkia ja pienempiä maksajaryhmiä ja muita, niin näillä sitä yritetään hoitaa. Sitä on erittäin esimerkillisesti Suomessa hoidettu. Suomen eläkejärjestelmä kokonaisuudessaan on tasapainossa maksujen ja etuuksien kannalta, ja me ollaan siinä mielessä maailman viiden parhaimman eläkejärjestelmän joukossa. Sitä on aika usein arvioitu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja seuraavaksi edustaja Autto.

18.53 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen julkisen talouden osalta meillä on todella tilanne, että erittäin hyvässä kunnossa oleva eläkejärjestelmä on tällä hetkellä se kirkkain tähti, josta voimme olla iloisia ja ylpeitä, ja meidän tuleekin olla kiitollisia siitä aiemmille viisaille päättäjäpolville sekä kaikille niille ahkerille suomalaisille, jotka ovat omalla työllään, yritteliäällä otteellaan ja aherruksellaan mahdollistaneet sen, että meille on voinut kehittyä tämän osittain rahastoivan eläkejärjestelmämme kautta tällaista talouden puskuria. Kun nyt esimerkiksi viime vuosina kansainväliset osakesijoitukset ovat tuottaneet varsin hyvin, niin itse asiassa — vaikka nämä järjestelmästä ulos maksettavat eläkkeet ovat kovaa vauhtia kasvaneet, kun nämä sijoitettujen varojen tuotot ovat kasvaneet vielä nopeammin — eläkemaksuja on voitu jopa alentaa. Se on tietysti ollut hyvä, toivottava kehitys, jotta sitten taas Suomessa työn tekemisen kustannus ei kasva kohtuuttomaksi ja meillä jokaisen kannattaa parhaansa tehdä.

Pääministeri Orpon hallituksen talouspolitiikka on tietysti kokonaisuus, joka korostaa sitä työn linjaa, työn eetosta ja sen työn arvon palauttamista, jolla tämän maan menestys on aiemminkin rakennettu ja joka on ainoa tie myös tulevaisuudessa kestävään menestykseen. Siinä mielessä ei voida mielestäni ottaa yksittäistä osaa näistä talouspäätöksistä ja arvostella sitä näin kovalla kielellä kuin mitä oppositio on tänäänkin käyttänyt.

On selvää, että kun Suomen valtio on aiempien vuosien, voi kuvata, löysällä talouspolitiikalla päästetty vaarallisen nopean velkaantumisen uralle, niin nyt joudutaan tekemään kovia toimenpiteitä. Ehkä yksittäisinä toimenpiteinä kritiikin kohteeksi jopa perustellusti joutuu toimenpiteitä, joilla kuitenkin tämä kokonaisuus pidetään hallinnassa niin, että emme ylivelkaannu, emme esimerkiksi luottoluokittajiemme silmissä menetä luottamusta, joka on taas sitten aivan kriittinen kysymys sen kannalta, että kun velan määrä ja velan määrä suhteessa bruttokansantuotteeseen on kasvanut, voi sanoa, kohtuuttoman suureksi, etteivät myöskään sitten korkomenot kasva sellaisiksi, että ne vaarantaisivat valtiontalouden tasapainoa tulevaisuudessa. Ymmärrän näitä opposition puheenvuoroja puhtaan ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

lousmatematiikan näkökulmasta, mutta talouspolitiikkaa pitää arvioida laajemmin kokonaisuutena, ja sen vuoksi myös tämä osa on aivan perusteltu osana tätä kokonaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.56 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Eläkejärjestelmästä vielä, koska se on niin ajankohtainen asia. Työmarkkinajärjestöt pääsivät tuossa vähän aikaa sitten eläkeratkaisusta sopimukseen, ja se lainsäädäntö tulee tänne taloon varmasti lähitulevaisuudessa. Sen ratkaisun keskeinen elementti oli, että osakepainoa kasvatetaan eläkevarallisuuden sijoittamiseen eli riskiä otetaan vähän enempi. Sitten toisena asiana sinne järjestelmään tehtiin niin sanottu inflaation vakauttaja, jolla vastataan siihen, että jos hinnat nousevat yllättäen, niin sitten eläke-etuuksia leikataan. Eli siinä tulee tämmöinen järjestelmä, ja se on ollut merkittävä muutos tähän eläkejärjestelmään. Etuuksiin ei puututtu, mutta tilanteessa, jossa tulee yllättäviä käänteitä, tämä reagoi.

Se, mikä tässä on mielenkiintoista, on se, että maksajat ja saajat tekivät tämän ratkaisun, ja sille oli laskettu, että sen vaikutuksen pitäisi olla 0,4 bkt:hen nähden, ja nyt viimeisimmät laskelmat osoittavat, että se on melkein 0,8 eli 0,79. Eli se oli parempi tulos kuin silloin on arvioitu. Olen todella ylpeä siitä, että tätä on aina noin kymmenen vuoden välein evaluoitu osapuolten kesken ja tehty tämä järjestelmä niin, että se pysyy ajan tasalla. Se on osa julkista taloutta, ja tärkeää on, että se osa on ollut koko ajan plussan puolella. Valtio, kunnat ja hyvinvointialueet ovat miinuksen puolella olleet viime vuosina, ja tämä eläkejärjestelmä on rahastoina positiivisella puolella. Se auttaa meitä tässä yleisessä tilanteessa tältä osin, ja siinä mielessä se on tärkeä osa tätä meidän kokonaisuutta.

Näen, että tämä, mikä tähänkin järjestelmään on nyt lisätty, tämä osakepaino tai yleensä riskin ottaminen ja tuoton hakeminen isommin, on ihan samanlainen kehityspolku kuin näissä muissakin eläkeyhtiöissä on, ja se on kannatettava.

Tämän tulouttamisen kasvattaminen hitaasti on viisasta, mutta tämä kertatuloutus on minusta huono ratkaisu veronmaksajien kannalta ja maksaa liikaa veronmaksajille kokonaisuutena. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.